

Cal Dagà

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Carrer Major, 45.
Alçada: 181

Coordenades:

Latitud: 41.440330666161
Longitud: 1.8631669741986
UTM Est (X): 405029
UTM Nord (Y): 4588263

Classificació

Número de fitxa 08091 - 271
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Neoclàssic
Segle XIX
Any 1898
Autoria de l'element: Joan Pascual i Batlle (mestre d'obres)
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 5183206DF0858S0001QD
Autoria de la fitxa Martí Picas. INSITU SL
Data de registre de la fitxa: dt., 28/05/2024 - 13:56

Descripció

Edifici entre mitgeres de planta baixa i dos pisos. La planta baixa en la qual hi hauria hagut un local comercial ha estat adaptada com a entrada d'habitatge malgrat que manté la distribució original de doble porta (una pel pis més petita, i una de més central pel local comercial).

El primer pis presenta un balcó central decorat amb mènsules amb barana de forja i una única obertura. El segon pis presenta la mateixa distribució. Com a elements embellidors de la façana podem observar unes fines cornises que projecten les línies dels balcons del primer i segon pis. L'edifici es remata a la part superior per una cornisa més pronunciada amb mènsules geminades en cinc grups. L'element més característic de l'edifici és la notable barana de forja del primer pis, en la qual es pot llegir la data "1898".

Per característiques tipològiques es podria englobar en la tipologia de casa entre mitgeres del tipus casa-botiga, possiblement, el més nombrós dels que va projectar Joan Pascual i Batlle segons descriu Rosselló (1988). Aquest tipus corresponen a la demanda que hi havia per part de tota mena de comerciants i petits artesans. Són edificis senzills i sobris. Estil neoclàssic generalment, on destaca la simetria i proporcionalitat. La distribució és bàsica amb la planta baixa pel local comercial, i l'habitatge al primer o segon pis.

Observacions:

Can Dagà és un bon exemple el tipus casa-botiga projectats per Joan Pascual i Batlle.

Història

Francesc Mas Romañà, nascut a Gelida (1825-1903), pertanyia a la segona generació dels Mas, una destacada nissaga de paletes, constructors i arquitectes de Gelida. Fill de Mariano Mas Morros (Capellades 1799 - Gelida 1880) i de Vicenta Romañà Borràs (Piera 1806 - Gelida 1886). Francesc ves casa el 1850 amb Maria Civil Vendrell (Gelida, 1831-1900). El matrimoni es va establir al carrer Major 43, domicili que ha continuat sent la casa pairal dels Mas fins a l'actualitat. Francesc i Maria van tenir sis fills: Vicenta, Rosa, Mariano, Lluís, Joan i Teresa. Mariano i Lluís van ser els continuadors de l'activitat dels Mas com a constructors a Gelida.

Professionalment, Francesc va aconseguir millorar significativament la posició econòmica i social de la família Mas. La seva carrera va marcar la consolidació de l'ofici familiar i va establir una presència influent en la construcció a Gelida. Va col·laborar sovint en les obres projectades pel mestre d'obres Joan Pascual Batlle, encara que Francesc Mas no va arribar a l'hegemonia que els seus fills van aconseguir.

Va construir de nombrosos edificis, majoritàriament dissenyats pel mestre d'obres Joan Pascual Batlle. Entre aquests, destaquen les cases de menestrals can Coma (1884) i cal Dagà (1884), ubicades al carrer Major als números 33 i 45, respectivament.

L'eix dels carrers del Marquès de Gelida – Major - Pi és l'artèria principal del poble de Gelida, el qual s'havia bastit sobre l'antic camí de Sant Llorenç d'Hortons. Al seu voltant, es van anar constituint els edificis entre mitgeres, i alguns dels antics, es van substituir a finals del segle XIX i principis del XX per grans casals modernistes encara existents com si es tractés d'una espina de peix, tal com s'il·lustra a la ruta modernista de Gelida.

El carrer Major, juntament amb els carrers del Marquès de Gelida i Pi es van nodrir de la incorporació de la població del creixement de les Papereres al segle XIX com del creixement demogràfic de la bonança de la Vinya. I al primer terç del segle XX van allotjar els nous edificis d'estils modernistes i eclèctics que substituïen els vells per allotjar les famílies de la pujança econòmica de la població i els nouvinguts atrets

per l'estil de residència d'estiueig que es va promoure a la vila

Bibliografia

RIUS, Jaume (coord.) (2011). *Gelida. Retrats d'un temps*. Andana Edicions.

CARAFÍ, Enric (2002). "Ferros i Ferrers a Gelida. Notes per la història dels Ferros i els Ferrers a la Vila". Programa Festa Major 2002, pp. 33-45.

ROSSELLÓ, Joan (1988). "*La incidència de l'arquitectura de Juan Pascual i Batlle en la conformació de la Gelida actual*." Miscel·lània penedesenca, vol. 12, 1988, pp. 227-242.

ROSSELLÓ, Joan (2022) "Els paletes a Gelida a finals del segle XIX". *Programa Festa Major 2022*. pp. 66 - 71.

ROVIRA, Montserrat (2018). "Les botigues de la meva infància. El comerç és vida". Programa Festa Major 2018. pp. 28-42.

CARAFÍ, Enric (2002). "Ferros i Ferrers a Gelida. Notes per la història dels Ferros i els Ferrers a la Vila". Programa Festa Major 2002 pp. 33-45.

Enllaços d'interès:

[Programa de Festa Major 2022](#)

[Programa de Festa Major 2018](#)

